

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-403-0-20>

THE TEACHING FAMILY OF LORENZO LUZURIAGA

ПЕДАГОГІЧНА РОДИНА ЛОРЕНСО ЛУЗУРІАГІ

Zaichenko N. I.

*Doctor of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Social Work and Educational and
Pedagogical Sciences
T.H. Shevchenko National University
"Chernihiv Colehium"
Chernihiv, Ukraine*

Зайченко Н. І.

*доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи
та освітніх і педагогічних наук
Національний університет
«Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка
м. Чернігів, Україна*

В «Автобіографічних записках» видатний іспанський освітянин Лоренсо Лузуріага (Lorenzo Luzuriaga Medina) (1889, Вальдепеньяс – 1959, Буенос-Айрес) розповідав, що не зміг би оминати педагогіку, оскільки, крім батька – народного учителя, вчителями були ще два дядьки й обидва зведені брати Фермін (брат по батькові) та Рекаредо (брат по матері) [1, с. 29].

Батько Лоренсо Лузуріаги Сантьяго (Santiago Luzuriaga y Odria) (1828, Естелья – 1904, Мадрид) учительській справі віддав півстоліття. Від 1853 року, завершивши початкову освіту, Сантьяго Лузуріага працював у наваррських елементарних школах для малюків [2, с. 3].

У 1880-х роках він учителював у м. Вальдепеньяс [3, с. 2]. Саме у мальовничому Вальдепеньясі 29 жовтня 1889 року народився Лоренсо Лузуріага [4, с. 1204].

Мати Лоренсо – Анхелес Медіна (Angeles Medina Moreno) була молодшою за Сантьяго на 24 роки. Вона приходилася сестрою Лоренсо Медіні (Lorenzo Medina), який учителював, добре знав Сантьяго та товаришував із ним. Перший шлюб Анхелес завершився швидко в зв'язку зі смертю чоловіка, і вона самостійно виховувала сина Рекаредо [5, с. 759].

У 1900 році родина Сантьяго Лузуріаги переїхала до Араваки (провінція Мадрид), де розпочинався вчительський шлях Рекаредо. Винагорода за працю останнього була на той момент основним джерелом економічного добробуту всієї родини [5, с. 762].

Наприкінці серпня 1903 року Сантьяго Лузуріага вийшов на пенсію (після багаторічного оспорювання права продовжувати вчительську працю) [6, с. 2], а 22 жовтня 1904 року несподівано помер [7, с. 1426].

Фермін Лузуриага (Fermin Luzuriaga у Aguirre) – старший син Сантьяго – також заробляв на життя учителюванням, переважно у біскайських та наваррських містах. У 1931 році його педагогічна кар'єра завершилася. На той час він проживав у наваррській Арбейсі [8, с. 4].

Рекаредо Медіна (Recaredo Medina у Medina) – старший син Анхелес – народився 18 лютого 1874 року [9, с. 110].

На початку 1900-х років він працював учителем в Араваці. 1905 року увійшов до керівного складу вчительської асоціації Сан-Лоренсо-де-Ель-Ескоріаль [10, с. 1512].

Після смерті Сантьяго піклувався про брата Лоренсо, всіляко сприяв його навчанню. У 1907 році Рекаредо перебрався в Ель-Пардо, де працював до початку громадянської війни [11, с. 1478]. Відомо, що в Ель-Пардо він помер у 1942 році.

Дружина Лоренсо Лузуриаги – Марія-Луїса Наварро (María Luisa Navarro Margati) (1885, Марселла – 1948, Буенос-Айрес) – не менш знана в Іспанії (та іспаномовному просторі) педагогиня. Лоренсо і Марія-Луїса навчалися на одному курсі у Мадридській Вищій школі педагогіки (перший випуск освітнього закладу), а по завершенні навчання – 14 січня 1913 року побралися. Лоренсо імпував незалежний і бунтівний характер жінки (за словами доньки Ісабель Лузуриаги Наварро) [12, с. 142].

Шлюб був щасливим, дружина супроводжувала й підтримувала чоловіка в усіх його починаннях, до останньої хвилини життя була з ним. До еміграції Марія-Луїса Наварро викладала в Іспанському Національному коледжі для глухонімих та сліпих, виступала з публічними лекціями. Вона – одна зі значущих представниць іспанського фемінізму, брала участь у створенні Жіночої Ліги за мир і свободу та Жіночого Ліцею-клубу. У роки Другої Республіки керувала Школою загальної і професійної освіти для жінок. Також у 1930-х роках Марія-Луїса Наварро працювала в складі культурно-просвітницьких місій, організованих республіканським урядом задля підвищення рівня грамотності населення.

В Аргентині у 1942–1944 роках педагогиня викладала дидактику в Університеті Тукуману. Від 1944 року родина Лоренсо Лузуриаги проживала в Буенос-Айресі. Марія-Луїса Наварро померла в аргентинській столиці 9 грудня 1948 року. Вона страждала на діабет, хвороба швидко прогресувала, призвела до повної сліпоти жінки та передчасної смерті [12, с. 764].

Із чотирьох дітей Лоренсо і Марії-Луїси лише старший син Хорхе (Jorge Luzuriaga Navarro) залишався в Іспанії у той час, коли родина Лузуриаги восени 1936 року перетинала іспансько-французький кордон, оскільки він воював у лавах республіканської армії. По завершенні

громадянської війни Хорхе Лузуріага Наварро перебував в ув'язненні до 1942 року [12, с. 637].

За твердженням галісійського науковця Ермініо Баррейро (Herminio Barreiro), після визволення з ув'язнення Хорхе Лузуріага займався юридичною практикою та викладав в академії. У 1948 році він отримав дозвіл на виїзд з Іспанії, зміг емігрувати до Аргентини та возз'єднатися з родиною [13].

Єдина донька подружжя Лузуріаги Ісабель (Isabel Luzuriaga Navarro) (1924, Мадрид – 2015, Мадрид) в Аргентині стала відомим психоаналітиком, мала наукові праці з психології, зокрема, вона – авторка книги «Розум проти себе: дитина, що не вчиться» (1976), перекладачка праць «Розум: його природа і культура» Дж. Стоддарда (1946), «Виховання дітей» А. Адлера (1960).

Ісабель Лузуріага (єдина з дітей Лоренсо та Марії-Луїси) повернулася в Іспанію 1977 року і проживала в Мадриді до смерті 25 травня 2015 року [14].

Чоловік Ісабель – Мануель Ламана (Manuel Lamana) (1922, Мадрид – 1996, Буенос-Айрес) – іспанський письменник, емігрував до Аргентини 1951 року, викладав французьку літературу в університетах Тукуману, Кордови, Буенос-Айресу [15].

Лоренсо Лузуріага помер у Буенос-Айресі 23 грудня 1959 року. Натепер на мадрідському цивільному кладовищі поховані Лоренсо Лузуріага, Марія-Луїса Наварро де Лузуріага та їхня донька Ісабель [16, с. 21].

Література:

1. Barreiro H. Lorenzo Luzuriaga y la escuela publica en España (1889–1936). Ciudad Real : Diputacion Ciudad Real, 1984. 114 p.
2. Noticias. *La Iberia*. Madrid, 1880. № 7143. Martes 24 de febrero, año XXVII. P. 3.
3. Noticias generales. *La Fe*. Madrid, 1883. № 1999. Viernes 7 de septiembre, año VIII. P. 2.
4. Escalafon de antigüedad de inspectores de primera enseñanza en 30 de junio de 1915. *Gaceta de Madrid*. 28 junio 1916. № 180. Anexo II. P. 1201–1208.
5. Fernandez Fernandez J. Santiago Luzuriaga y sus nobelas-komedias en los fondos documentales y bibliograficos de Patrimonio Nacional. *Historia y Memoria de la Educación*. 2021. № 13. P. 755–780.
6. De instruccion publica. *La Publicidad. Diario politico*. Madrid, 1903. № 8273. Domingo 13 de septiembre, año XXI. P. 2.

7. Asuntos de Personal. Vacantes por defunciones y ceses. De primera enseñanza. *Suplemento a la Escuela Moderna*. Madrid, 1904. № 828, 9 de noviembre, año XIV. P. 1425–1426.

8. Del Magisterio Nacional. Jubilaciones. *La Nacion*. Madrid, 1931. № 1695, Jueves 19 de marzo, año VII. P. 4.

9. Escalafon general fusionado del magisterio primario con arreglo a su situacion en 1 de enero de 1912. Madrid: Establecimiento tipografico de Antonio Marzo, 1912. 163 p.

10. La de San Lorenzo del Escorial. *Suplemento a la Escuela Moderna*. Madrid, 1905. № 937, 25 noviembre, año XV. P. 1512.

11. La fiesta escolar en Madrid. *Suplemento a la Escuela Moderna*. Madrid, 1908. № 1247, 14 noviembre, año XVIII. P. 1477–1479.

12. Cotelo Guerra M. Maria Luisa Navarro. Vida y obra. Historia de una profesion docente en el movimiento renovador español (1885–1948). Tesis doctoral. Universidade Da Coruña. 2023. 908 p.

13. Barreiro H. Jorge Luzuriaga Navarro, escritor y abogado. URL: https://elpais.com/diario/1997/03/15/agenda/858380402_850215.html.

14. Persona – Luzuriaga Navarro, Isabel (1924–2015). URL: <https://pares.mcu.es/ParesBusquedas20/catalogo/autoridad/140517>.

15. Lamana M., Macciuci R. El escritor entra en liza aunque no quiera. Entrevista con Manuel Lamana. *Caracol*. 2014. № 7. P. 134–154. En Memoria Académica. Disponible en: http://www.memoria.fahce.unlp.edu.ar/art_revistas/pr.12337/pr.12337.pdf.

16. Galan Garcia D. El Cementerio Civil de Madrid, un archivo de historia al aire libre. Madrid : Universidad de Mayores de Experiencia Recíproca, 2023. 28 p.